

De VVN, een grote uitdaging*

Prof. Dr. Jan Wouters, KU Leuven

Wat volgt is geen "State of the Union", maar een iets bijgewerkte versie van de woorden die ik als pas verkozen voorzitter richtte tot de Algemene Vergadering van de VVN te Brussel, op 18 juni jl. Er was mij immers van tevoren gezegd dat een "beleidsverklaring" tot de geplogenheden behoort bij het aantreden van een nieuwe voorzitter van de Vereniging.

We leven in een fascinerende, maar tegelijkertijd ook een onzekere en beangstigende tijd. De internationale betrekkingen, ooit "*le domaine réservé*" van een handjevol ministers, diplomaten, ambtenaren en professoren, zijn onderdeel van eenieders dagelijkse leefwereld geworden. Hoe kunnen we anders de massale mobilisatie van het publiek tegen de oorlog in Irak verklaren, of het feit dat duizenden mensen naar Brussel trekken om er te gaan betogen tegen iets als GATS? Van jong tot oud, in welk beroep, bedrijf of andere hoedanigheid ook: we krijgen voortdurend te maken met de mondialisering in haar verschillende facetten. Dit kan zeer stimulerend werken, maar ook zeer ontredderend: de problemen, conflicten en spanningen zijn gigantisch en wij worden er dagelijks mee geconfronteerd.

In zo'n tijdsgewricht is het van essentieel belang dat mensen zich verenigen en de krachten bundelen om onze rol, onze rechten maar ook onze verantwoordelijkheden, in het werelddorp beter te begrijpen; om een beter inzicht te verwerven in de complexe instituties en processen die de betrekkingen tussen de landen en de volken beheersen; én om een bijdrage te leveren tot de verbetering van deze instituties en processen, zowel wat hun doeltreffendheid als hun legitimiteit betreft.

De Vereniging voor de Verenigde Naties heeft hier een belangrijke rol te vervullen. Het is een vereniging met een groot verleden - en hopelijk een nog grotere toekomst - en met nobele idealen en doelstellingen, die meer dan ooit aan de orde zijn. Die doelstellingen zijn op een bijzonder heldere wijze weergegeven in artikel 2 van de statuten van de Vereniging. Ik hanteer ze hierna als kapstok om enige beschouwingen te formuleren over de uitdagingen waarvoor wij als vereniging staan.

Een eerste doel van de VVN is het **verspreiden van de kennis van de beginselen en van de werking van de Verenigde Naties**. Dat is een vitale taak. Vooral voor generaties die de wereldoorlogen van de twintigste eeuw niet meer hebben meegemaakt, dienen wij de doelstellingen, beginselen en instrumenten van de VN beter kenbaar te maken en duidelijk te maken dat de VN een noodzakelijk instrument is voor het behoud van de wereldvrede en voor de uitbouw van een betere wereld. Het allereerste artikel van het Handvest van de Verenigde Naties somt de doelstellingen van de VN op. Zij blijven bijna zestig jaar later nog altijd actueel: geschillen vreedzaam oplossen; samenwerken om

---

* Gepubliceerd in *VVN-Berichten*, 2003/1-2, p. 5-8.

economische, sociale, culturele en humanitaire problemen op te lossen; de eerbied voor de rechten van de mens bevorderen; gerechtigheid en eerbied voor het internationaal recht nastreven.

Wij hebben hier als vereniging een belangrijke brugfunctie tussen "publiek" en "privaat" te vervullen. Het is onze opgave de VN aan de mensen - jong en oud, maar om de hogergenoemde reden vooral de jongeren - te doen kennen als een solidair verbond van "*we, the peoples*" en niet als een interstatelijke organisatie van "*they, the governments*". Maar ook moeten wij er bij de regeringen (in de eerste plaats bij de Vlaamse regering en de federale regering, doch laten we de Europese executieve niet vergeten) voortdurend op aandringen de VN zelf precies in die richting verder te doen evolueren en van de nodige slagkracht te voorzien.

In nauw verband daarmee staat een tweede doelstelling: onze vereniging moet **de bevolking** - in de eerste plaats de Vlaamse - **bewust maken van de noodzaak van internationale samenwerking voor het behoud van de vrede, het bereiken van algemene welvaart en welzijn en het bevorderen van de rechten van de mens**. Dit is meer dan een mondvul. Deze doelstelling betekent dat we als vereniging een maatschappelijke verantwoordelijkheid op ons nemen om:

- in te gaan tegen de "*repli sur soi-même*", tegen het zich afkeren van alles wat "vreemd" of "buitenlands" is en actief te kampen voor meer en betere internationale samenwerking op alle domeinen en tussen alle actoren, van de diplomatie tot en met de "civil society";
- er iedereen voortdurend van bewust te maken dat vrede geen evidentie is, maar een globaal collectief goed ("*global public good*") dat we enkel kunnen veiligstellen door een goed werkende internationale orde, teneinde de "gesel van de oorlog", zoals de preambule van het Handvest van de VN stelt, zoveel mogelijk uit te bannen;
- te ijveren voor een eerlijker spreiding van de welvaart en het welzijn in de wereld. Zoals Secretaris-Generaal Kofi Annan in zijn Millenium-rapport stelde, moeten volken niet alleen "*free from fear*" maar ook "*free from want*" zijn. Dat toont aan dat de VN en het internationale handelssysteem, zoals dat thans voornamelijk vorm krijgt in het kader van de Wereldhandelsorganisatie (WTO), géén gescheiden maar juist zeer innig met elkaar verbonden domeinen zijn;
- nationaal en internationaal te blijven ijveren voor een grotere eerbied voor de mensenrechten. De mensenrechten vormen voor de wereldgemeenschap een ethisch minimum én bindmiddel. De recente rapporten van o.a. het VN-Foltercomité tonen aan dat ook in ons land de toestand inzake mensenrechten geenszins ideaal is: ook binnenlands is er werk op de plank.

De VVN stelt zich op de derde plaats tot doel, het **bestuderen en bevorderen van de verdere uitbouw van de Organisatie der Verenigde Naties en van haar Gespecialiseerde Organisaties**. Het "VN-systeem" met de hoofd- en hulporganen van de VN en de talrijke gespecialiseerde organisaties, programma's en fondsen - het is een heksentoer om dit alles in één overzichtelijk organogram samen te brengen - is geenszins volmaakt. Er zijn tal van problemen met de werking en/of samenstelling van zijn organen en instellingen - de Veiligheidsraad op kop -, met de doeltreffendheid en de coördinatie

van het VN-optreden, met de financiering en, niet in het minst, met de legitimiteit en geloofwaardigheid. Wie de cijfers gezien heeft van een recente internationale opiniepeiling, zal gemerkt hebben hoe bij de crisis en oorlog rond Irak de VN een zeer zwaar credibiliteitsverlies heeft geleden. Het is aan ons als vereniging om actief mee te denken over, en te vorderen voor, een betere werking van de VN en de multilaterale internationale instellingen en programma's.

De VVN heeft zich in de vierde plaats tot doel gesteld om **het beleid van de bevoegde federale en regionale overheden met betrekking tot de werkzaamheden van de Verenigde Naties, met inbegrip van hun bijdrage aan het formuleren van gezamenlijke standpunten in het kader van de Europese Unie, kritisch op te volgen.** Dit is een belangrijke "beleidskritische" functie. Het staat aan ons als Vereniging om onze overheden op een positieve, maar kritisch ingestelde wijze op te volgen en waar nodig en nuttig onze stem te verheffen en een kwalitatief hoogstaande bijdrage te leveren opdat Vlaanderen, België en Europa een daadwerkelijke bijdrage leveren aan een beter internationaal bestuur: bij het bereiken van de Millenniumdoelstellingen, maar ook bijvoorbeeld bij het voorbereiden, onderhandelen en sluiten van nieuwe internationale instrumenten op gebieden zoals mensenrechten, milieu, handel en cultuur.

Tenslotte heeft de VVN tot doel **de positie van de verschillende volken en cultuurgemeenschappen - in het bijzonder van de Vlaamse Gemeenschap - in de Verenigde Naties te bespreken en te bevorderen.** Wij zijn een kleine volksgemeenschap, maar met een grote traditie van openheid naar de buitenwereld toe. Laten we in de VN en de andere internationale instellingen de dialoog tussen de regio's, de cultuurgemeenschappen en de volken versterken om tot een beter wederzijds begrip te komen, en zulks niet alleen via diplomatieke kanalen, maar op alle niveau's, met inbegrip van contacten en uitwisselingen tussen verenigingen en mensen van alle leeftijdscategorieën van de betrokken landen en regio's.

Wanneer we deze statutaire doelstellingen van de VVN overschouwen, geeft dit een gevoel van een grote verantwoordelijkheid, maar tevens van een geweldige uitdaging. Die uitdaging is des te groter nu de traditionele rol van het VN-Informatiecentrum in ons land dreigt weg te vallen. Er is werk aan de winkel, maar als we de handen in elkaar slaan en voortdurend bruggen bouwen over alle grenzen en groepen heen, kunnen we samen prachtige dingen doen. Dat hoop ik met u allen in de komende jaren te mogen doen, en ik dank u voor het in mij gestelde vertrouwen.